

О.А. Бундак**БІОБІБЛІОГРАФІЧНІ ПОКАЖЧИКИ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ
НАУКОВОГО ДОРОБКУ Г. В. БОНДАРЕНКА**

Стаття присвячена дослідженню ролі біобібліографічних показників як особливої форми відображення наукового доробку та культурної спадщини, зокрема на прикладі постаті відомого українського краєзнавця, історика й педагога Геннадія Васильовича Бондаренка. У центрі уваги – аналіз та характеристика двох біобібліографічних показників ученого, виданих у 2011 та 2021 рр., які репрезентують різні етапи його наукової, освітньої й громадської діяльності.

У роботі наголошено, що біобібліографічні джерела виконують подвійну функцію: вони не лише систематизують і фіксують бібліографічні дані про творчий доробок дослідника, але й створюють цілісне уявлення про його наукову еволюцію, напрями дослідницьких інтересів, педагогічну і громадську активність. Автори статті акцентують увагу на змістовому наповненні та структурних особливостях показників: хронологічному принципі укладання, тематичному розподілі матеріалу, наявності передмови та довідково-пошукового апарату (іменного й алфавітного показників), фотолітопису та біографічних нарисів. Особлива увага звертається на той факт, що сам Г. В. Бондаренко особисто долучався до підготовки показників, що значно підвищує їх документальну цінність і достовірність.

Проведене дослідження засвідчує поступову еволюцію підходів до укладання біобібліографічних показників упродовж останніх десятиліть. Якщо видання 2011 р. подає базовий комплекс біографічних і бібліографічних матеріалів, то показник 2021 р. значно розширений і включає понад 600 позицій наукових публікацій, відображає нові напрями дослідницької роботи, містить авторські поезії та додаткові архівні документи. Така структура не лише інформує про здобутки науковця, а й створює передумови для подальшого вивчення інтелектуальної спадщини, розвитку краєзнавчих та історичних досліджень у регіоні.

Значущість персональних біобібліографічних показників полягає у формуванні єдиного інформаційного простору, що дає змогу науковцям, викладачам, студентам та широкій громадськості здійснювати цілісне осмислення життєвого й наукового шляху особистості. Вони стають не лише інструментом наукової комунікації, а й важливим елементом національної культурної пам'яті, сприяють популяризації видатних діячів, утвердженню їхнього внеску в науку, освіту й суспільне життя.

Таким чином, біобібліографічні показники Г. В. Бондаренка є цінним джерелом інформації для істориків, бібліографів, краєзнавців, освітян і всіх, хто цікавиться розвитком гуманітарних знань в Україні. Вони демонструють не лише науково-педагогічну спадщину вченого, а й широкий спектр сучасних підходів до укладання бібліографічних ресурсів, що поєднують документальність із аналітичністю та розкривають особистість дослідника в усій її багатогранності.

Ключові слова: біобібліографічні показники, інформація, біографія, біобібліографічні джерела, наукова спадщина, документи.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному підході до аналізу біобібліографічного показника як інформаційного ресурсу, що сприяє популяризації наукової спадщини вченого. У роботі вперше здійснено аналіз укладаних біобібліографічних показників наукової діяльності Г. В. Бондаренка, що дозволяє оцінити вплив його досліджень у відповідній галузі.

Актуальність. Персональні показники українських учених набувають особливої ваги як документальні джерела з історії вітчизняної науки, акумулюючи значний обсяг точних фактів, актуальної та ретроспективної бібліографічної інформації, що робить їх потужною основою для наукового пошуку та аналізу. Структурована й багатовимірною інформація, представлена у бібліографічних та біобібліографічних показниках, створює базу для подальших дослідницьких проєктів. Вона може бути використана при укладанні біобібліографічних словників, підготовці енциклопедичних і довідкових матеріалів, написанні наукових монографій та інших праць, що сприяють розвитку гуманітарного знання.

Дослідження ролі біобібліографічних показників у науковій комунікації є актуальним у зв'язку з потребою в якісному науково-інформаційному супроводі дослідницької діяльності. Біобібліографічний показник не лише забезпечує збереження наукової спадщини, а й сприяє популяризації наукової діяльності. У цьому контексті особливий інтерес викликає вивчення та укладання показника наукової діяльності вченого Г. В. Бондаренка, чії праці мають значний вплив на розвиток історичної галузі.

Метою роботи є аналіз біобібліографічного показника як інструменту представлення наукової діяльності вченого Г.В.Бондаренка, а також виявлення основних принципів його укладання та застосування.

У процесі дослідження використано такі **методи**: аналіз наукової літератури, бібліографічний метод, метод контент-аналізу, порівняльний метод, системний підхід.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Теоретичні питання української біобібліографістики були і залишаються предметом дослідження науковців, бібліографів та спеціалістів відповідних галузей знань та висвітлення їх результатів у наукових збірниках, матеріалах конференцій та фахових виданнях. У центрі наукової уваги перебуває як історія становлення біобібліографії в Україні, так і сучасні практики її розвитку. Насамперед спираємося на наукові дослідження Г.М.Шевцової-Водки, яка розробила (систематизувала) термінологію в галузі бібліографії, соціальної інформатики та документознавства. У своїх працях запропонувала чіткі визначення ключових понять: «бібліографічна інформація», «бібліографічний посібник», «види бібліографії», «метабібліографія» (раніше – «бібліографія бібліографії») тощо (Шевцова-Водка, 2013; 1999; 2000; 2003; 1995). Саме з її ініціативи або за участю було укладено біобібліографічний показник, присвячений її власній науковій діяльності, який містить систематизовані відомості про дослідницю за період 1969-2011, і є показником самосвідомості науковиці та важливості такого джерела для інших (Грипич та Буравкова, 2012).

Ключові аспекти становлення національної біобібліографічної традиції проаналізували О. Г. Луговський (Луговський, 2000) та О. М. Яценко (Яценко, 1999). Особливу увагу організаційно-методичному забезпеченню серії «Академіки Української академії аграрних наук» приділено у праці Т. Ф. Дерлеменко (Дерлеменко, 1999), тоді як питання укладання серії «бібліографія вчених» розкрито у спільній статті В. Ярошика та Т. Сосновської (Ярошик та Сосновська, 2000).

На жанрову специфіку біобібліографічного показника та потенціал його подальшого розвитку звертає увагу М. І. Кривенко (Кривенко, 1999; 2003). Біобібліографія розглядається і як важливе науково-інформаційне джерело, здатне

забезпечувати довготривале збереження персонологічної інформації – саме в цьому контексті її аналізує Д. В. Устиновський (Устиновський, 2005).

Значущість вказаних праць та біобібліографічних показників засвідчують і фахові рецензії, опубліковані як бібліографами, так і представниками суміжних наукових дисциплін (Маценко, 2004; Селезінка, 2005; Данова, 1997), які підкреслюють важливість таких видань у розвитку академічної спільноти та популяризації наукової спадщини.

Виклад основного матеріалу. Біобібліографія є однією з найдавніших форм організації бібліографічної інформації, що виникла з прагнення систематизувати знання про окремих діячів або професійні колективи. Цей різновид бібліографії охоплює біографічні відомості про автора (чи авторів), бібліографічні дані про його (їхні) твори, а також літературу, що відображає його (їхню) діяльність. Залежно від мети, такі показники можуть містити як повний комплекс згаданих елементів, так і окремі їх складники (Бундак та Олійник, 2025). Вивчення наукової спадщини вченого через біобібліографічні джерела є ключовим етапом у формуванні уявлення про його внесок у розвиток відповідної галузі знань (Бондаренко, Наконечний, Онуфрійчук та Протас, 1989).

Об'єктом персональної бібліографії виступає конкретна особа, а її предметним полем – твори цієї особи, література про неї, а також джерела, що містять біографічні відомості, дані про творчість, професійну чи наукову діяльність. Персональні показники мають подвійну пізнавальну цінність: вони не лише інформують про біографічні факти, а й вказують, у яких документах чи виданнях можна знайти ті чи інші відомості.

Упродовж останніх десятиліть персональна бібліографія набула помітного поширення та визнання серед фахівців, що пов'язано з її здатністю репрезентувати інтелектуальний, культурний і духовний потенціал нації. Її популярність пояснюється, зокрема, високим рівнем методичної опрацьованості, відповідністю сучасним комунікаційним та PR-стратегіям, які потребують засобів формування позитивного іміджу особистості чи установи, а також загальною тенденцією до популяризації видатних діячів у межах гуманітарних і соціальних досліджень.

До укладання персональних біобібліографічних показників активно долучаються й більшість закладів вищої освіти України. Основною метою підготовки таких видань є висвітлення наукової діяльності професорсько-викладацького складу конкретного університету або інституту, а також формування повноцінної інформаційної платформи для подальшого вивчення окремих галузей знань. Ці показники сприяють систематизації наукової спадщини, відображаючи ключові напрями дослідницької роботи навчального закладу.

Як правило, створенням показників займаються наукові бібліотеки у співпраці з профільними кафедрами, що функціонують у відповідному закладі. Географічна карта випуску таких серій засвідчує особливо активну роботу у закладах вищої освіти міст Львова, Києва, Одеси та Харкова – саме ці освітні центри є лідерами у формуванні біобібліографічного простору, присвяченого вченим вітчизняних академічних осередків.

Проте і Волинь намагається іти в ногу з новітніми віяннями в бібліографічному просторі та славиться значним особистісним культурним спадком, що знайшло своє відображення у значній кількості біобібліографічних та бібліографічних показників, створених чи самостійно бібліотеками (закладу освіти, населеного пункту) чи у співпраці з державними органами влади. Бібліотеки міста активно працюють над виданням біобібліографічних показників, особливо з початком Незалежності України (1991 р.). Так, працівники Волинської обласної універсальної наукової бібліотеки імені

Олени Пчілки, починаючи з 1991 р. уклали понад 30 покажчиків про видатних людей Волинського краю: П. П. Маха, В. С. Гея, В. Є Рожка, Н. Ю. Пушкар, Г. О. Гуртового, О. П. Кондратович, Й. Г. Струцюка та інших (Понагайба, 2015).

Волинська обласна бібліотека для юнацтва також не стоїть осторонь цього процесу. Серед останніх покажчиків слід відзначити ювілейні видання, присвячені Л. В. Стрільчук та Н. Г. Конон (Дейнека та Стрільчук, 2024; Тимошук та Дем'янюк, 2025).

Бібліотека ВНУ імені Лесі Українки нараховує на сьогодні понад 90 покажчиків, які виконують подвійну функцію: з одного боку, вони є формою вшанування пам'яті конкретної особи, а з іншого – слугують цінним історичним джерелом, що документує розвиток наукової думки, особливості функціонування академічного середовища, міжособистісні зв'язки в інтелектуальних колах (Бібліотека Волинського національного університету імені Лесі Українки, б.д.). Покажчики часто містять раніше не опубліковані матеріали з особистих архівів – листування, фотографії, рукописи, які збагачують документальну базу для майбутніх досліджень та формують більш повний образ науковця як особистості й професіонала.

Показовим прикладом співпраці ЗВО та профільної кафедри університету є персональні біобібліографічні покажчики, присвячені Геннадію Васильовичу Бондаренку – знаному українському краєзнавцю, історику, досліднику культурної спадщини (Силук та Яцечко, 2011; Чибирак та Сидорук, 2021).

Опис стандарт 2006 року

Бондаренко Геннадій Васильович: сторінки життя і діяльності [Електронний ресурс] : біобібліогр. покажч. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки; упоряд. та автори тексту А. М. Силук, С. В. Яцечко ; за ред. Л. П. Бондар; відп. за вип. В. С. Собчук. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. 152 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/87/1/bondaren%28%D0%BF%D0%BE%D0%BA%29.pdf> (дата звернення: 09.10.2025).

Бондаренко Геннадій Васильович: сторінки життя і діяльності [Електронний ресурс] : біобібліогр. покажч. / Волинський національний університет імені Лесі Українки, Кафедра музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності, Бібліотека ; уклад. С.В. Чибирак; упоряд. І. П. Сидорук. Вид. 2-ге, доп. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. 200 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18525/3/bondarenko.pdf> (дата звернення: 09.10.2025).

Опис стандарт 2025 року

Бондаренко Геннадій Васильович: сторінки життя і діяльності : біобібліогр. покажч. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки ; упоряд. та автори тексту А. М. Силук, С. В. Яцечко ; за ред. Л. П. Бондар ; відп. за вип. В. С. Собчук. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. 152 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/87/1/bondaren%28%D0%BF%D0%BE%D0%BA%29.pdf> (дата звернення: 09.10.2025).

Бондаренко Геннадій Васильович: сторінки життя і діяльності : біобібліогр. покажч. / Волинський національний університет імені Лесі Українки, Кафедра музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності, Бібліотека ; уклад. С. В. Чибирак ; упоряд. І. П. Сидорук. Вид. 2-ге, доп. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. 200 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18525/3/bondarenko.pdf> (дата звернення: 09.10.2025).

Біобібліографічний покажчик 2011 р. розміщений на сайті бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки у вільному доступі. <https://library.vnu.edu.ua/resource/bibliografichni-resursy/biobibliohrafiia/>

Видання структуруються за принципом поєднання біографічного нарису з ґрунтовною бібліографією його праць і джерел про нього. Така форма подачі матеріалу особливо цінна для регіональних дослідників, вчителів історії, краєзнавчих гуртків, здобувачів освіти історичних та гуманітарних спеціальностей. Вона створює міцну інформаційну основу для розвитку локальних історико-краєзнавчих досліджень, підготовки публікацій енциклопедичного та науково-популярного характеру, а також для увічнення пам'яті видатних особистостей на місцевому, регіональному та національному рівнях.

Показники є результатом колективної роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки – бібліотеки, наукових структур і краєзнавчих організацій. Вони створені з метою зафіксувати та популяризувати науково-педагогічну та краєзнавчу діяльність одного з провідних істориків Волині – Геннадія Бондаренка.

Основна цінність показників в тому, що вони обидва були видані за життя Геннадія Васильовича і він особисто брав безпосередню участь у їх укладенні.

Невід'ємним елементом довідково-пошукового апарату будь-якого бібліографічного видання є передмова, а в окремих випадках – пояснювальні матеріали укладача. Ці структурні компоненти відіграють важливу роль, оскільки виконують навігаційну та орієнтуючу функцію: вони надають користувачам узагальнену інформацію про мету, змістове наповнення, принципи відбору матеріалу, структурну побудову видання, коло охоплених джерел та особливості користування бібліографічним ресурсом.

Біобібліографічний показник 2011 р. розпочинається біографічною довідкою, а показник 2021 р., має передмову, яка носить назву «Від упорядника». Вона на одній сторінці розкриває весь зміст біобібліографічного показника та підкреслює його особливість. «При доборі матеріалу до показника використано особистий архів Геннадія Васильовича та довідковий апарат бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки, а також електронні фонди Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та інших провідних бібліотек України» (Чибирак та Сидорук, 2021, с. 5).

Структурна організація показників дещо відрізняється.

Показник 2011 р. складається з 16 основних розділів і довідкового апарату, включаючи: біографічну довідку (Силук та Яцечко, 2011, с. 4–11); історико-краєзнавчу практику (Силук та Яцечко, 2011, с. 12–13); підготовку наукових кадрів (Силук та Яцечко, 2011, 14–15); нагороди (Силук та Яцечко, 2011, 16–21); громадська діяльність (22–24); участь у громадських заходах (Силук та Яцечко, 2011, 25–64); фотолітопис (Бондаренко, 2011, 65–81); повний список публікацій (Силук та Яцечко, 2011, 82–111); редагування і рецензування (Силук та Яцечко, 2011, 112–127); публікації про Г. В. Бондаренка (Силук та Яцечко, 2011, 128–129); показники: іменний та алфавітний (Силук та Яцечко, 2011, 130–149).

Даний показник включає у себе характеристику життя та діяльності краєзнавця до 2010 року, тобто часу формування та видання біобібліографічного показника у 2011 році.

Показник 2021 р., розширений і систематизований за вісьмома розділами (у змісті – 8 основних тематичних блоків), із чітким поділом на підрозділи: дисертації, монографії, рецензії, участь у нарадах, нагороди, фотолітопис, алфавітний та іменний показники. Додано більше 100 нових позицій, зокрема – роботи після 2010 року, участь у нових конференціях, додаткові світлини (Таблиця 1).

Таблиця 1.

Структурне порівняння показників

Елемент структури	2011	2021
Від упорядника/передмова	+	+

Біографічний нарис	+	+
Список публікацій		+
Розмежування на види публікацій	часткове	повне
Рецензування та редагування	+	+
Участь у конференціях, пленумах	+	+
Підготовка кадрів	+	+
Поезії	+	+
У вільний час	обмежено	розширено
Фотолітопис	обмежено	розширено
Нагороди	+	+
Іменний та алфавітний покажчики	+	+
Для нотаток	+	+
Загальний обсяг (сторінки)	152	200

*Сформовано автором на основі покажчиків

Характеристика наповненості біобібліографічних покажчиків різних років Г. В. Бондаренка дозволяє відмітити певні відмінності.

У покажчику 2011 р. акценти зосереджені на: наукових працях та монографіях вченого, зокрема виданнях 1980–2000-х рр.; ролі Г. В. Бондаренка як педагога та наставника; участі дослідника в організації та проведенні історико-краєзнавчих конференцій; участі у громадській роботі; участі в організаційній роботі у Волинській обласній НСКУ; публікаціях про Г. В. Бондаренка.

Розділ «Публікації про Г. В. Бондаренка» посідає важливе місце у структурі біобібліографічного покажчика, незважаючи на його, зазвичай, обмежений обсяг. Саме він становить особливу цінність для науковців і дослідників, оскільки містить систематизовану добірку джерел, присвячених вивченню життя та наукової діяльності персоналії. Фахово укладена бібліографія літератури про вченого значно розширює пізнавальний потенціал видання, забезпечує доступ до аналітичних, критичних та інтерпретаційних матеріалів, а також орієнтує користувача в напрямі подальших наукових пошуків, поглиблюючи розуміння ролі особистості в історико-науковому контексті. У покажчику 2011 року подано 29 публікацій про вченого (Силук та Яцечко, 2011, с. 128-129), а у покажчику 2021 року – 30 (Чибирак та Сидорук, 2021, с. 65-66).

Покажчик 2011 року – вміщає 423 публікації під загальною назвою «Список публікацій, редагування та рецензування» (Силук та Яцечко, 2011, с.82-127); покажчик 2021 року вміщає безпосередній перелік 465 праць науковця (Чибирак та Сидорук, 2021, с. 20-64), розміщені по роках, а рецензії, відгуки на автореферати дисертацій – розміщені окремим підпунктом.

Слід відзначити, що обидва покажчики відіграють виняткову роль як джерела біографічної, наукової, педагогічної та організаційної інформації про Г. В. Бондаренка. Вони дозволяють: відтворити повну картину академічної та суспільної активності вченого; прослідкувати еволюцію його наукових інтересів: від історії до краєзнавства і методики викладання історії та допоміжних історичних дисциплін; вивчити міждисциплінарні зв'язки його діяльності (історія, геральдика, краєзнавство, культурологія, музейна справа).

У другому виданні 2021 року, детальніше відображено: систематизовано види діяльності: доповіді, участь в органах управління, організаціях, редагування; висвітлено внесок у розвиток геральдики Волині; показано ініціативи щодо впровадження курсів «Волинезнавство», роль у розбудові Центру досліджень Волині. Подано понад 600 позицій наукових публікацій, включаючи посібники, монографії, методичні

рекомендації, авторські курси; на початку видання вміщено авторський вірш «Проводи», присвячений батькам – Софії Йосипівні та Василю Максимовичу. На обкладинці біобібліографічного покажчика представлено герби НСКУ і ВООНСКУ та проект парадного герба ВНУ імені Лесі Українки, авторства Г. В. Бондаренка, О. Й. Дем'янюка та І. Хамежука.

На обкладинці біобібліографічного покажчика 2011 р. зображені світлини, де присутній Г. В. Бондаренко.

Обидва покажчики відповідають стандартам ДСТУ ГОСТ 7.1:2006, а також включають скорочення згідно з ДСТУ 3582:2013.

Щодо методологічних особливостей складання біобібліографічних покажчиків, то слід відзначити наступне:

Покажчик 2011 р. включає формат опису публікацій, які подано з мінімальними коментарями; співавтори згадуються не завжди, переважно у зносках.

Покажчик 2021 р. характеризується удосконаленою методикою: кожна одиниця має наскрізну нумерацію. Наприклад, розділ «Редагування та рецензування» включає 260 позицій (Чибирак та Сидорук, 2021, с. 69-86).у примітках зазначено повний склад авторських колективів; включено цифрові джерела (електронні каталоги), на які спирались упорядники.

Центральним і змістовно найнасиченішим розділом біобібліографічного видання є покажчик праць особи, що репрезентує наукову спадщину та багатогранність фахової діяльності Г. В. Бондаренка. Саме він формує цілісне уявлення про творчий доробок ученого, розкриває провідні напрями його дослідницьких інтересів, фахову еволюцію, а також внесок у певну галузь науки. Інформаційна значущість цього розділу безпосередньо залежить від методики структурування матеріалу. Найпоширенішим є хронологічний принцип укладання, який дозволяє прослідкувати поступове формування наукового стилю, тематичну еволюцію публікацій та динаміку наукової, педагогічної, громадської і науково-організаційної активності особи. Така форма подачі створює можливість простежити перехід від перших публікацій до вагомих досліджень, що дістали визнання наукової спільноти та знайшли практичне застосування. Аналіз кількісного розподілу публікацій у часі надає додаткову аналітичну інформацію щодо періодів інтенсивної творчої праці чи тимчасового зниження активності.

Характеризуючи довідковий апарат біобібліографічних покажчиків слід відзначити, що обидва видання містять у собі:

- іменний покажчик, який дозволяє ідентифікувати коло співавторів, дослідників і рецензентів;

- алфавітний покажчик праць про Г. В. Бондаренка та рецензії на його праці, у виданні 2021 року включають 30 позицій (Чибирак та Сидорук, 2021, с. 65-66).

Однак, видання 2021 року є докладнішим, актуалізованим і зручнішим для пошуку, включає структуровані тематичні блоки.

Розділи «Біографія», «Фотолітопис життя і діяльності», (Силук та Яцечко, 2011) та «Біографічний нарис», «Фотолітопис життя і діяльності» (Чибирак та Сидорук, 2021), є невід'ємною складовою біобібліографічного покажчика. Систематизований і максимально повний перелік перевірених біографічних фактів – встановлених на основі як опублікованих, так і архівних джерел (автобіографій, особових справ, звітної документації, протоколів засідань наукових установ тощо) – становить фундамент для формування об'єктивного уявлення про життєвий і професійний шлях Генадія Васильовича. Хронологічно впорядкована подача матеріалу забезпечує логічність і зручність сприйняття, а також створює надійне підґрунтя для подальшої підготовки аналітичних, енциклопедичних та довідкових статей, сприяючи збереженню наукової біографії особистості в історичній пам'яті. Зауважимо, що біографія вченого вміщена

на початку видання, а фотолітопис – або посередині (Силюк та Яцечко, 2011), або наприкінці видання (Чибирак та Сидорук, 2021).

Отже, сучасна практика укладання біобібліографічних покажчиків характеризується впровадженням інноваційних підходів, що суттєво розширюють традиційні межі таких видань. Зокрема, йдеться про включення до їхньої структури автобіографічних фрагментів, спогадів колег, друзів та родичів, інтерв'ю, епістолярної спадщини, архівних документів, фотоматеріалів тощо. Ці інформаційні складові не лише урізноманітнюють зміст видання, а й сприяють більш глибокому розкриттю особистості науковця, відтворенню контексту його життя та професійного становлення.

Модифікація типової моделі побудови біобібліографічного покажчика веде до збагачення його змістовного наповнення, а застосування варіативних структурних рішень – до підвищення наукової цінності видання. Утім, значна частина серійних покажчиків, присвячених діячам науки, зберігає уніфікований формат: спільне поліграфічне оформлення, стандартну логіку викладу матеріалу, яка зазвичай включає біографічні довідки, бібліографічний список основних праць ученого, добірку публікацій про нього та систему допоміжних покажчиків. Водночас кожна установа, що ініціює створення біобібліографічних покажчиків, визначає власну концепцію структури та наповнення, що ми намагаємося прослідкувати у наших покажчиках.

Біобібліографічні покажчики Г. В. Бондаренка 2011 та 2021 рр. укладені за хронологічним принципом.

Отже, в результаті опрацювання біобібліографічних покажчиків Г. В. Бондаренка, ми можемо зробити висновок, що:

1. Біобібліографічний покажчик 2011 року є цінним першоджерелом для вивчення раннього та зрілого етапів діяльності Г. В. Бондаренка, містить основу для подальших узагальнень.

2. Видання 2021 року демонструє глибоку еволюцію академічної активності вченого, є докладнішим і методично досконалішим.

3. Обидва видання варто розглядати як джерела біографічного, джерелознавчого та історіографічного рівнів.

Біобібліографічні покажчики, присвячені науковій діяльності Г. В. Бондаренка, відіграють значну роль у сфері наукової комунікації, краєзнавчих досліджень та цифровізації гуманітарної науки. Їх використання є доцільним:

- у науково-дослідній діяльності – для дослідників, які вивчають історію Волині, українське краєзнавство, архівознавство, музеєзнавство;
- у бібліотечній та архівній справі – для створення тематичних виставок, електронних ресурсів, баз даних про науковців краю;
- в освітньому процесі – як джерело для рефератів, різнопланових наукових робіт, практикумів з бібліографії, історії науки;
- у цифрових гуманітарних проєктах – для створення інтерактивних мап наукової спадщини, QR-кодів у музейних експозиціях, гіпертекстових баз даних тощо.

Популяризація спадщини Г. В. Бондаренка через біобібліографічні ресурси поживавиться завдяки:

1. виданню спрощених версій біобібліографічного покажчика для широкого загалу (наприклад, у формі буклетів, електронних дайджестів);
2. створенню мультимедійних презентацій та відеороликів, присвячених ключовим працям вченого;
3. залученню бібліотек і музеїв до презентації покажчиків у межах тематичних заходів, ювілейних дат;
4. просуванню покажчиків у соціальних мережах та на сайтах культурно-освітніх установ;

5. створенню електронної платформи з інтерактивними функціями: пошук за темою, періодом, типом публікації;
6. оцифруванням та відображенням показчиків на електронних ресурсах обласних бібліотек і на наукових порталах (наприклад, НБУВ, ВОУНБ імені Олени Пчілки, ВОБЮ);
7. включенню показчиків до освітніх курсів як приклад джерела біографічних та бібліографічних досліджень.
8. інтеграції з проектами цифрової гуманітаристики (віртуальні виставки, онлайн-хронології наукової спадщини).
9. публікації оновлених версій показчиків із доповненням останніми працями вченого.
10. залученню учнів, здобувачів освіти та аспірантів до аналітики показчиків через конкурсні роботи, дипломні дослідження.

Хотілося б окремо відмітити широку зацікавленість громадськості до особистості Генадія Васильовича, яка знайшла своє відображення у збірнику, приуроченому пам'яті науковця. Спогади колег та друзів про життєвий шлях та діяльність краєзнавця розкривають не лише його наукові здобутки, а й людські якості, принципи, які він сповідував. Цей збірник має особливу цінність для розуміння контексту наукової творчості, неформальних аспектів дослідницької роботи вченого, символічним простором, де зберігається та актуалізується колективна пам'ять наукової спільноти про видатного вченого (Силук, 2025).

Висновки. Проаналізувавши значний пласт наукової, науково-публіцистичної, навчальної, методичної літератури та біобібліографічних показчиків, на нашу думку варто у біобібліографічних виданнях такого характеру включати: анотацію показчика іноземною мовою; включити розділ «Відгуки про ювіляра», в якому представлено думки фахівців щодо вагомих наукових досліджень і розробок Г. В. Бондаренка; здійснити переклад всього видання англійською мовою, так як вона є нині визначальною в наукових колах; доповнити традиційну структуру біобібліографічного показчика елементами, що відображають індивідуальність науковця – цитатами, уривками листування, мемуаристикою. Адже біобібліографічні показчики є вагомою інформаційною базою для висвітлення життя, основних етапів наукової, педагогічної та творчої діяльності відомих людей Волині.

Бібліографічний список

- Бібліотека Волинського національного університету імені Лесі Українки, б.д.
Бібліографія науковців ВНУ імені Лесі Українки. [онлайн] Доступно: <<https://library.vnu.edu.ua/resource/bibliografichni-resursy/biobibliohrafiia/>>
- Бондаренко, Г., Наконечний, В., Онуфрійчук, М. та Протас, Л., 1989. Про створення краєзнавчого товариства Волинської області. *Минуле і сучасне Волині*: тези доп. та повідомл. III Волин. іст.-краєзнавчої конф., присвяч. 45-річчю визволення України від фашистських загарбників / відп. ред. Р. А. Арцишевський (м. Луцьк, жовт. 1989 р.). Луцьк, Луцький держ. пед. ін-т ім. Лесі Українки [та ін.]: сс. 9–11.
- Бундак, О. та Олійник, О., 2025. Історико-біографічний потенціал персональних бібліографічних показчиків. *Актуальні проблеми сучасної освіти та науки в контексті євроінтеграційного поступу* : матеріали доп. учасн. XI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 15 трав. 2025 р.) / упоряд.: О. А. Бундак, Л. В. Бензель. Луцьк : ЛІРоЛ. сс. 48–54.
- Грипич, С. Н. та Буравкова, Л. М., 2012. Швецова-Водка Галина Миколаївна : біобібліогр. показч. Рівне : РДГУ. (Академіки, доктори наук, професори РДГУ). Доступно: <https://library.rshu.edu.ua/images/2022/vud_bibl/shvets2016.pdf>

- Данова, Р., 1997. Два покажчики про українських вчених. *Вісник Книжкової палати*, 10, сс. 27–28.
- Дейнека, Л. П. та Стрільчук, Л. В., 2024. *Людмила Василівна Стрільчук : біобібліогр. покажч. [до 50-річчя від дня народж.]*. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека.
- Дерлеменко, Т.Ф., 1999. Організаційно-методичні питання створення біобібліографічної серії «Академіки Української академії аграрних наук». *Інформаційні ресурси та їх використання в агропромисловому виробництві: Збірник наукових праць / УААН. Ін-т аграрної економіки; Всеукр. спілка інформ. фахівців АПК*, 1, сс. 220–221.
- Кривенко, М., 1999. Бібліографічний покажчик – кінець чи початок інформації, чи джерело подальших досліджень? *Жінка в науці та освіті: минуле, сучасність, майбутнє: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*, сс. 221–226.
- Кривенко, М., 2003. Біобібліографія – жанр особливий. *Бібліотечна планета*, 4, сс. 27–28.
- Луговський, О. Г., 2000. Видання біобібліографічних покажчиків учених-природознавців НАН України (1919 – 1999). *Рукописна та книжкова спадщина України*, 5, сс. 107–117.
- Маценко, С., 2006. Нонна Копистянська: Біобібліографічний покажчик. Львів, 2004. *Вісник Львівського університету*, 1, сс. 283–285.
- Понагайба, А. А., 2015. *Олександра Кондратович: крізь терни життя : біобібліогр. покажч.* Луцьк : Терези.
- Селезінка, І., 2005. Цінна для літературознавця бібліографічна персоналія. *Вісник Книжкової палати*, 6, с. 14.
- Силюк, А. М. та Яцечко, С. В., 2011. Бондаренко Геннадій Васильович: сторінки життя і діяльності. біобібліогр. покажч. В: Л. П. Бондар (ред.). Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. [онлайн] Доступно: <<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/87/1/bondaren%28%D0%BF%D0%BE%D0%BA%29.pdf>> (дата звернення: 09.10.2025).
- Силюк, А. М., 2025. *Волинь і Полісся в долі Генадія Бондаренка: спогади*. Луцьк: ВООНСКУ.
- Тимошук, Р. П. та Дем'янюк, О. Й., 2025. *Конон Надія Гнатівна : біобібліогр. покажч.* Луцьк : ФОП Мажула Ю.М.
- Устиновський, Д. В., 2005. Літературна біобібліографія як джерело збереження і передачі персонологічної інформації. *Українська біографістика: Збірник наукових праць*, 3, сс. 287–301.
- Чибирак, С.В. та Сидорук, І. П., 2021. Бондаренко Геннадій Васильович: сторінки життя і діяльності. Вид. 2-ге, доп. Луцьк : ПП Іванюк В. П. [онлайн] Доступно: <<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18525/3/bondarenko.pdf>> (дата звернення: 09.10.2025).
- Шевцова-Водка, Г. М., 1995. *Загальне бібліографознавство (Основи теорії бібліографії) : навчально-метод. посібник для студ. ін-тів культури*. Рівненський держ. ін-т культури. Рівне : [б.в.].
- Шевцова-Водка, Г. М., 1999. *Короткий термінологічний словник із бібліографознавства та соціальної інформатики*. Книжкова палата України. Київ : [б.в.].
- Шевцова-Водка, Г. М., 2000. *Бібліографічні ресурси України: загальна характеристика : навч. посібник*. Рівненський держ. Гуманітарний ун-т. Рівне : [б.в.].
- Шевцова-Водка, Г. М., 2003. *Загальне бібліографознавство : навчально-метод. посібник для студ. вищих нав. закл.* Рівненський держ. Гуманітарний ун-т. Кафедра бібліотекознавства і бібліографії. Рівне : [б.в.].

- Шевцова-Водка, Г. М., 2013. Персональна та біобібліографія: термінологічні мітки. *Персональна та біобібліографія в технологіях управління знаннями* : матеріали міжнародного семінару-тренінгу (Харків, 4 квіт. 2013 р.). Харків. с. 46–53.
- Ярошик, В. та Сосновська, Т., 2000. Нова біобібліографічна серія. *Вісник Книжкової палати*, 10, с.24.
- Яценко, О. М., 1999. Біобібліографія в Україні та вплив сучасних технологій на її розвиток. *Українська біографістика: Збірник наукових праць*, 2, сс. 284–303.

References

- Biblioteka Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky, n.d. *Bibliohrafiia naukovtsiv VNU imeni Lesi Ukrainky*. [Bibliography of Scholars of Lesya Ukrainka VNU]. [online] Available at: <<https://library.vnu.edu.ua/resource/bibliografichni-resursy/biobibliohrafiia/>> (in Ukrainian).
- Bondarenko, H., Nakonechnyi, V., Onufriichuk, M., Protas, L., 1989. Pro stvorennia kraieznavchoho tovarystva Volynskoi oblasti [On the creation of the local history society of the Volyn region]. *Mynule i suchasne Volyni: tezy dop. ta povidoml.* III Volyn. ist.-kraieznavchoi konf., prysviach. 45-richchiu vyzvolennia Ukrainy vid fashystskykh zaharbnykiv / Lutskyi derzh. ped. in-t im. Lesi Ukrainky [ta in.] ; vidp. red. R. A. Artsyshevskiy (m. Lutsk, zhovt. 1989 r.). pp. 9–11. (in Ukrainian).
- Bundak, O. and Oliinyk, O., 2025. Istoryko-biografichniyi potentsial personalnykh bibliografichnykh pokazhchykiv [Historical and biographical potential of personal bibliographic indexes]. *Aktualni problemy suchasnoi osvity ta nauky v konteksti yevrointehratsiinoho postupu* : materialy dop. uchn. XI Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Lutsk, 15 trav. 2025 r.) / uporiad.: O. A. Bundak, L. V. Benzel. Lutsk : LIROL. pp. 48–54. (in Ukrainian).
- Chybyrak, S.V. ta Sydoruk, I. P., 2021. *Bondarenko Hennadii Vasylovych: storinky zhyttia i diialnosti* [Hennadii Vasylovych Bondarenko: pages of life and activity : biobibliogr. index]. Vyd. 2-he, dop. Lutsk : PP Ivaniuk V. P. [online] Available at: <<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18525/3/bondarenko.pdf>> (Accessed 09.10.2025) (in Ukrainian).
- Danova, R., 1997. Dva pokazhchyky pro ukrainskykh vchenykh [Two indexes about Ukrainian scientists]. *Visnyk Knyzhkovoi palaty*, 10, pp. 27–28. (in Ukrainian).
- Deineka, L. P. ta Strilchuk, L. V., 2024. *Liudmyla Vasylivna Strilchuk : biobibliohr. pokazhch.* [do 50-richchia vid dnia narodzh.]. [Liudmyla Vasylivna Strilchuk [Electronic resource] : biobibliogr. index [for the 50th anniversary of birth]. Lutsk: Volyn. nats. un-t im. Lesi Ukrainky, Biblioteka. (in Ukrainian).
- Derlemenko, T. F., 1999. Orhanizatsiino-metodychni pytannia stvorennia biobibliografichnoi serii «Akademiky Ukrainskoi akademii ahrarykh nauk» [Organizational and methodological issues of creating the biobibliographic series “Academicians of the Ukrainian Academy of Agrarian Sciences”]. *Informatsiini resursy ta yikh vykorystannia v ahropromyslovomu vyrobnytstvi: Zbirnyk naukovykh prats / UAAN.* In-t ahrarynoi ekonomiky; Vseukr. spilka inform. fakhivtsiv APK, 1, pp. 220–221. (in Ukrainian).
- Hrypych, S. N. and Buravkova, L. M., 2012. Shvetsova-Vodka Halyna Mykolaivna : biobibliohr. pokazhch [Halyna Mykolaivna Shvetsova-Vodka : biobibliogr. index]. Rivne : RDHU. (Akademiky, doktory nauk, profesory RDHU). Available at: <https://library.rshu.edu.ua/images/2022/vud_bibl/shvets2016.pdf> (in Ukrainian).
- Kryvenko, M., 1999. Bibliografichniyi pokazhchyk – kinets chy pochatok informatsii, chy dzherelo podalshykh doslidzhen? [Bibliographic index – the end or the beginning of information, or a source for further research?]. *Zhinka v nautsi ta osviti: mynule,*

- suchasnist, maibutnie: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*. pp. 221–226. (in Ukrainian).
- Kryvenko, M., 2003. Biobibliohrafiia – zhanr osoblyvyi [Biobibliography is a special genre]. *Bibliotechna planeta*, 4, pp. 27–28. (in Ukrainian).
- Luhovskyi, O. H., 2000. Vydannia biobibliohrafichnykh pokazhchykiv uchenykh-pryrodoznavtsiv NAN Ukrainy (1919–1999) [Publication of biobibliographic indexes of natural scientists of the NAS of Ukraine (1919–1999)]. *Rukopysna ta knyzhkova spadshchyna Ukrainy*, 5, pp. 107–117. (in Ukrainian).
- Matsenko, S., 2006. Nonna Kopystianska: Biobibliohrafichni pokazhchyk. Lviv, 2004. [Nonna Kopystianska: Biobibliographic index. Lviv, 2004.] *Visnyk Lvivskoho universytetu*, 1, pp. 283–285. (in Ukrainian).
- Ponahaiba, A. A., 2015. Oleksandra Kondratovych: kriz terny zhyttia : biobibliohr. pokazhch [Oleksandra Kondratovych: through the thorns of life : biobibliogr. index]. Lutsk : Terezy (in Ukrainian).
- Selezinka, I., 2005. Tsinna dlia literaturoznavtsia bibliohrafichna personaliia [Valuable bibliographic personality for a literary critic]. *Visnyk Knyzhkovoï palaty*, 6, p. 14. (in Ukrainian).
- Shevtsova-Vodka, H. M., 1995. Zahalne bibliohrafoznnavstvo (Osnovy teorii bibliohrafiï) : navchalno-metod. posibnyk dlia stud. in-tiv kultury [General Bibliography (Fundamentals of Bibliography Theory) : teaching and methodological manual for students of culture institutes]. Rivnenskyi derzh. in-t kultury. Rivne : [b.v.]. (in Ukrainian).
- Shevtsova-Vodka, H. M., 1999. Korotkyi terminolohichni slovnyk iz bibliohrafoznnavstva ta sotsialnoi informatyky. Knyzhkova palata Ukrainy [A brief terminological dictionary of bibliography and social informatics. Book Chamber of Ukraine]. Kyiv : [b.v.]. (in Ukrainian).
- Shevtsova-Vodka, H. M., 2000. Bibliohrafichni resursy Ukrainy: zahalna kharakterystyka : navch. posibnyk [Bibliographic resources of Ukraine: general characteristics : study guide]. Rivnenskyi derzh. Humanitarnyi un-t. Rivne : [b.v.]. (in Ukrainian).
- Shevtsova-Vodka, H. M., 2003. Zahalne bibliohrafoznnavstvo : navchalno-metod. posibnyk dlia stud. vyshchykh nav. zakl. [General Bibliography : teaching and methodological manual for students of higher educational institutions] / uklad. H. M. Shevtsova-Vodka. Rivnenskyi derzh. Humanitarnyi un-t. Kafedra bibliotekoznavstva i bibliohrafi.(in Ukrainian).
- Shevtsova-Vodka, H. M., 2013. Personalna ta biobibliohrafiia: terminolohichni mitky. [Personal and biobibliography: terminological markers]. *Personalna ta biobibliohrafiia v tekhnolohiiakh upravlinnia znanniamy : materialy mizhnarodnoho seminaru-treninhu (Kharkiv, 4 kvit. 2013 r.)*. Kharkiv. pp. 46–53. (in Ukrainian).
- Syliuk, A. M. ta Yatsechko, S. V., 2011. Bondarenko Hennadii Vasylovych: storinky zhyttia i diialnosti. 2011. biobibliohr. pokazhch [Hennadiy Vasylovych Bondarenko: pages of life and activity : biobibliogr. index]. In: L. P. Bondar (red.). Lutsk : Volyn. nats. un-t im. Lesi Ukrainky. [online] Available at: <<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/87/1/bondaren%28%D0%BF%D0%BE%D0%BA%29.pdf>> (Accessed 09.10.2025) (in Ukrainian).
- Syliuk, A. M., 2025. *Volyn i Polissia v doli Henadiia Bondarenka: spohady [Volyn and Polissya in the fate of Gennadiy Bondarenko: memoirs]*. Lutsk: VOONSKU (in Ukrainian).

- Tymoshchuk, R. P. ta Demianiuk, O. Y., 2025. *Konon Nadiia Hnativna : biobibliohr. pokazhch* . [Nadiia Hnativna Konon : biobibliogr. index]. Lutsk : FOP Mazhula Yu.M. (in Ukrainian).
- Ustynovskyi, D. V., 2005. Literaturna biobibliohrafiia yak dzherelo zberezhennia i peredachi personolohichnoi informatsii [Literary biobibliography as a source of storage and transmission of personological information]. *Ukrainska biohrafistyka: Zbirnyk naukovykh prats*, 3, pp. 287–301. (in Ukrainian).
- Yaroshyk, V. and Sosnovska, T., 2000. Nova biobibliohrafichna seriia [New biobibliographic series]. *Visnyk Knyzhkovoï palaty*, 10, p. 24. (in Ukrainian).
- Yatsenko, O. M., 1999. Biobibliohrafiia v Ukraini ta vplyv suchasnykh tekhnolohii na yii rozvytok [Biobibliography in Ukraine and the influence of modern technologies on its development]. *Ukrainska biohrafistyka: Zbirnyk naukovykh prats*, 2., pp. 284–303. (in Ukrainian).
- Стаття надійшла до редакції 19.11.2025 р.

O.A. Bundak

BIOBIBLIOGRAPHIC INDEXES AS A REFLECTION OF THE SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS OF G. V. BONDARENKO

The article is devoted to the study of the role of biobibliographic indexes as a specific form of documenting and representing scholarly achievements and cultural heritage, with particular emphasis on the case of the renowned Ukrainian local historian, researcher, and educator Hennadii Vasylovych Bondarenko. The focus is placed on the analysis and characterization of two bibliographic indexes dedicated to the scholar, published in 2011 and 2021, which reflect different stages of his academic, educational, and civic activity.

It is emphasized that biobibliographic sources perform a dual function: they not only systematize and record bibliographic data about a researcher's works, but also create a holistic vision of his scientific evolution, research interests, teaching activities, and social engagement. The article highlights the structure and content of the indexes: the chronological arrangement of materials, thematic divisions, the presence of an introductory note, reference tools (name and alphabetical indexes), as well as photo chronicles and biographical essays. Of particular importance is the fact that H. V. Bondarenko personally contributed to the compilation of these indexes, which considerably enhances their documentary value and reliability.

The research demonstrates the gradual evolution of approaches to compiling biobibliographic indexes over recent decades. While the 2011 edition presents a basic set of biographical and bibliographic information, the 2021 index is significantly expanded, including more than 600 entries of scientific publications, covering new research areas, and even incorporating the scholar's poetry and additional archival documents. Such a structure not only informs about his scholarly achievements but also provides a foundation for further exploration of intellectual heritage and the development of regional historical and local studies.

The significance of personal bibliographic indexes lies in their ability to create an integrated informational space that allows researchers, educators, students, and the general public to gain a comprehensive understanding of a scholar's life and academic career. They serve not only as a tool for scholarly communication but also as an essential component of

cultural memory, contributing to the promotion of outstanding personalities and affirming their contribution to science, education, and social life.

Thus, the biobibliographic indexes of H. V. Bondarenko represent a valuable source for historians, bibliographers, local researchers, educators, and all those interested in the development of humanities in Ukraine. They highlight not only the academic and pedagogical legacy of the scholar but also the modern approaches to bibliographic documentation that combine factual accuracy with analytical depth, offering a multidimensional portrayal of the researcher's personality.

Keywords: *biobibliographic indexes, information, biography, biobibliographic sources, scientific heritage, documents.*